

СТОЛИЧНА ОБЩИНА

София 1000, ул. „Московска“ № 33, телефон: 029377351, факс: 029809870, www.sofia.bg

РЕЗЮМЕ

на

актуализиран

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА УСТОЙЧИВА ЕНЕРГИЯ И КЛИМАТ

НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА 2021-2030 Г.

включващ

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ И

**ДЪЛГОСРОЧНА ПРОГРАМА ЗА НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЕНЕРГИЯ ОТ
ВЪЗБОВНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ И БИОГОРИВА**

В изпълнение на поетите ангажменти от Столична община (СО) в рамките на инициативата „Глобалното споразумение на кметовете за енергия и климат“, с решение **№ 812/16.12.2021 г.** на Столичен общински съвет е приет План за действие за устойчива енергия и климат на Столична община за периода 2021-2030 г. (ПДУЕК), включващ Програма по енергийна ефективност на Столична община и Дългосрочна програма на Столична община за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива (достъпен на: <https://www.sofia.bg/en/climat>).

Планът представлява водещият стратегически документ на СО в усилията на местната власт за борба с изменението на климата. Той е разработен както в съответствие с насоките на Агенцията за устойчиво енергийно развитие (АУЕР) за изготвяне на планове и програми за енергийна ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници, така и с насоките за разработване на планове за действие на Глобалното споразумение на кметовете за климат и енергия. ПДУЕК надгражда дългогодишните действия на СО в сферата на устойчивото енергийно развитие и предлага нов интегриран подход на планиране и отчитане на дейностите в областта на енергията и климата, като съвместява политиките на общината по отношение на смекчаването на и адаптацията към климатичните промени, повишаването на енергийната ефективност и стимулиране използването на енергия от възобновяеми източници.

I. Основания за актуализиране на ПДУЕК

- Решение № 755/08.11.2018 г. на Столичния общински съвет за присъединяване на Столична община към *Глобалното споразумение на кметовете за климат и енергия* за периода 2021 – 2030 г.
- Задължение по чл. 12 от Закона за енергийната ефективност
- Задължение по чл. 10, ал. 1 и ал. 2 от Закона за енергията от възобновяеми източници
- Писмо № СОА18-ДИ05-3266 (1) от 19.11.2018 г. от изпълнителния директор на *Агенцията за устойчиво енергийно развитие*, в което се приема предложението на Столична община за разработване на интегриран план.
- Участие на СО в Европейската мисия „100 неутрални в климатично отношение и интелигентни града“

В периода след приемането на ПДУЕК през м. декември 2021 г., в контекста на Европейския зелен пакт и стратегическите цели за 2030 и 2050 г., ЕС прие серия от нови регламенти, директиви и стратегии, които значително изменят правната рамка в сферите на енергетиката, климата, сградния фонд, транспорта и опазването на околната среда. Новата стратегия за растеж на ЕС има за цел превръщането на Съюза в справедливо и проспериращо общество с модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика, с което се потвърди амбицията на Комисията да увеличи целите си в областта на климата и да направи Европа първия климатично-неутрален континент до 2050 г.

С цел постигане на този амбициозен план, е приет Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2021 г. за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999, известен като "Европейски закон за климата". Това предизвикателство изисква ЕС да засили своите действия, което пък налага необходимостта от задълбочено преразглеждане на съществуващите планове и стратегии в областта на енергетиката и климата, за да може те да се адаптират към новите, по-амбициозни цели за намаляване на емисиите и да се гарантира съответствие с поставените екологични и климатични стандарти.

През 2025 г. е заложена и **дългосрочна национална цел за постигане на климатична неутралност на Република България**. Съгласно чл. 2а, ал. 2 от изменения и допълнен ЗОИК, постигането на дългосрочната национална цел се отчита при изготвянето на стратегически документи, мерки и дейности за ограничаване изменението на климата и справедлив преход на национално, регионално и местно ниво за всички сектори на националната икономика.

В допълнение, като **член в Мисията на ЕС „100 климатично неутрални и интелигентни града до 2030 г.“**, към която се присъедини през 2022 г., гр. София се ангажира с изпълнението на **Договор за климатична неутралност**, който включва цялостен план за неутралност на климата и налага нови изисквания и предизвикателства във връзка с иновациите, чистата мобилност, енергийната ефективност и устойчивото градско планиране (достъпен на: <https://www.sofia.bg/en/climate-neutrality-commitment>).

Договорът за климатична неутралност на гр. София затвърждава целта на СО да е сред **първите климатично неутрални градове в ЕС**, като поставя значително по-високи изисквания относно ограничаването на емисиите на парникови газове от ключови сектори с 81% до 2030 г. В същото време, на база на получени препоръки от Европейската комисия и мрежата Net Zero Cities, съответстващи на новите регулаторни изисквания на Европейския зелен пакт, е необходимо да се адресира проблема с енергийната бедност и енергийната достъпност, да се ускори внедряването на децентрализирани възобновяеми енергийни източници в сградния фонд и да се декарбонизира сектор отопление и охлаждане.

В тази връзка и с оглед на последните промени в европейското и националното климатично законодателство, включително залагането на дългосрочна национална цел за постигане на климатична неутралност на Република България в Закона за ограничаване на изменението на климата (ЗОИК) (изм. и доп. ДВ. бр.81 от 3 Октомври 2025 г.), се налага извършването на **преглед, синхронизиране и актуализиране** на съществуващите **планови документи на СО в областта на енергията и климата**.

II. Структура

ПДУЕК е структуриран в 9 основни раздела – 1. Въведение; 2. Визия, стратегически цели и организация на Столична община за разработване и изпълнение на ПДУЕК; 3. Характеристики на Столична община; 4. Смекчаване на климатичните промени; 5. Адаптация към изменението на климата; 6. Организация на изпълнението; 7. Мониторинг и контрол на изпълнението на плана; 8. Изработване на комуникационна стратегия и 9. Заключение. В глава 3 е добавена **нова секция, която анализира състоянието на енергийната бедност** на територията на СО по отношение на отоплението и охлаждането.

Към основния документ се съдържат и 7 приложения, актуализирани както следва:

- Приложение 1: инвентаризация на емисиите на парникови газове за 2018 г. *(не е констатирана необходимост от актуализация)*
- Приложение 2: SWOT анализ по отношение на секторите включени в обхвата на базовата инвентаризация *(актуализирано към януари 2026 г.)*
- Приложение 3: обобщение на мерките за смекчаване на климатичните промени *(актуализирано към януари 2026 г.)*
- Приложение 4: обобщение на мерките за адаптация към климатичните промени и примерни обхвати на мерки *(актуализирано към януари 2026 г.)*
- Приложение 5: обобщение на мерките към дългосрочните програми за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива и за енергийна ефективност *(актуализирано към януари 2026 г.)*
- Приложение 6: оценка на уязвимостта и риска от климатичните промени за столична община. Анализ за текущото състояние по сектори *(не е констатирана необходимост от актуализация)*
- Приложение 7: комуникационна стратегия. *(предстои актуализация)*

III. Стратегически цели

Актуализирания ПДУЕК продължава да залага три стратегически цели:

Стратегическа цел 1: София – климатично неутрален град

Превръщане на София във въглеродно неутрален град до 2050 г. чрез прилагане на най-високите стандарти по отношение на енергийната ефективност и трансформация на енергийния микс към използване на енергия от възобновяеми източници с акцент върху споделеното производство и потребление на енергия на местно ниво.

Стратегическа цел 2: София – ресурсно ефективен град

Развитие на София според принципите на кръговата икономика с акцент върху опазването на околната среда и биоразнообразието и създаването на комфортни и здравословни условия за живот и професионална реализация на гражданите.

Стратегическа цел 3: София – адаптивен град

Повишаване на адаптационния капацитет на Столична община за справяне с негативните въздействия причинени от климатичните промени чрез развитие на нормативната база и институционалния капацитет, привличане на вниманието на обществеността и бизнеса, внедряване на природосъобразни решения за адаптация и повишаване на възможностите за превенция и подобряване на готовността и реакцията при настъпване на екстремни климатични събития.

IV. Мерки за смекчаване на и адаптация към имението на климата

С оглед постигане на така поставените стратегически цели се предвижда изпълнението на набор от мерки в секторите жилищни сгради, сгради от третичния сектор, общински сгради, транспорт, отпадъци, външно обществено осветление и промишленост и строителство в две основни сфери: **смекчаване и адаптация** към изменението на климата.

Смекчаване на изменението на климата

По отношение смекчаването изборът на мерки е съобразен с първата стратегическа цел на плана „София – климатично неутрален град“ и задълженията, произтичащи от Договора за климатична неутралност на гр. София за намаление с 81% на емисиите на парникови газове спрямо 2022 г. Наред с това, мерките допринасят и за намаление на крайното потребление на енергия, както и за увеличение на използването на енергия от възобновяеми източници.

Специфичната цел за „смекчаване“, свързана с намалението на емисиите на парникови газове до 2030 г., в която се отчита и очаквания ефект от влиянието на външните фактори за общината и на приетите общински секторни планове и програми със срок на действие след 2021 г. е следната:

- Специфична цел С1. Намаляване на емисиите на парникови газове с 81% до 2030 г.;
- Специфична цел С2. Намаляване на крайното енергийно потребление с около 1 037 ГВтч/год. до 2030 г.
- Специфична цел С3. Увеличаване на използването на енергия от възобновяеми източници до 453 ГВтч/год. към 2030 г.

- Специфична цел С4. Внедряване на интегрирана система за мониторинг, отчетност и верификация на мерките за смекчаване, съгласувана с методологията на Договора за климатична неутралност.
- Специфична цел С5. Изграждане на устойчива обществена подкрепа и активно включване на гражданите и бизнеса в процеса на декарбонизация, така че до 2030 г. повече от половината жители на София да участват пряко или косвено в мерки за енергийна ефективност и климатична неутралност.

Разработените **19 мерки за смекчаване** са систематизирани в четири рубрики в зависимост от полето на приложението им, които обхващат изцяло и предложените видове мерки според препоръчителните указания на АУЕР за изготвяне на общински програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива – административни и финансово-технически мерки:

1. Правно-административна и управленска рамка за политиката относно климата;
2. Подобряване на управлението на дейностите по смекчаване на климатичните промени;
3. Инвестиционни мерки за намаляване на емисиите на парникови газове и/или увеличаване на дела на използване на енергия от възобновяеми източници;
4. Изграждане на система за широко обществено включване в прилагането на мерките.

В съответствие с поставените специфични цели за „смекчаване“ на климатичните промени като особено важни се открояват няколко от предвидените мерки. Такива са мерките за обновяване на жилищни сгради С.3.1 и С.3.2, с които се постига най-голям ефект, както по отношение на намаляване емисиите на парникови газове, така и по отношение на намаляване на потреблението на крайна енергия, като не трябва да се пренебрегва и значението на обновяването на общинските сгради (мярка С.3.3). От голяма важност за постигане на тези цели, както и за увеличаването на дела на енергията от ВЕИ са мерки С.1.1, С.1.2 и С.3.7, както и общо действие на мерки С.2.1 и С.2.2. Отключваща роля за постигане на по-високи резултати от реализацията на други мерки, имат С.1.3, С.1.4 и С.1.5. Важна роля за намаляване на емисиите на парникови газове ще има и въвеждането на система за разделно събиране на отпадъците (мярка С.2.3). Мярка С.3.2 е от ключово значение за подпомагане домакинствата в енергийната бедност на територията на СО.

Повишаването на информационната осигуреност е от ключово значение за ефективното управление и отчитане на дейностите свързани с енергията и климата. В това отношение изпълнението на мярка С.3.5 ще има ключово значение, както и на С.3.6 свързана с прецизното изчисляване на емисиите на парникови газове от сектор отпадъци. От голяма полза ще бъде и изпълнението на мярка С.2.3. Тъй като подкрепата на гражданите и бизнеса е изключително важна за изпълнението на голяма част от предвидените мерки е необходимо да се изпълнят активни и целенасочени комуникационни дейности, за което ще допринесе мярка С.4.1. Особено важни по отношение на постигането на целите на програмите за енергийна ефективност и за насърчаване използването на ВЕИ са мерки С.3.3 и С.3.9, благодарение на които ще се реализира най-голямо намаление на енергийното потребление и на емисиите на

парникови газове. Мярка С.3.5 има ключова роля за ефективното управление на енергията в общинските обекти.

Адаптация към изменението на климата

По отношение на адаптацията в ПДЕУК са включени следните анализи, за които не е констатирана необходимост от актуализация в настоящата версия:

- Методология за определяне на адаптационен капацитет и оценяване на уязвимост и въздействие на климатичните промени;
- Климатични рискове и уязвимости от климатичните промени по сектори;
- Оценка на адаптационния капацитет;
- Избор на мерки, дейности и проекти за адаптация към климатичните промени.

На база извършените анализи са обобщени най-значимите климатични опасности за СО спрямо степента на експозиция към тях. Това са:

- Екстремна топлина
- Интензивни извалявания
- Бури
- Мъгли
- Контрастни смени на времето
- Биоклиматичен дискомфорт на човека

Определените **специфични цели** са:

- Специфична цел А1. Създаване на нормативна, институционална и планова основа за прилагане на мерки за адаптация;
- Специфична цел А2. Внедряване на система за информационна и аналитична осигуреност по отношение на адаптацията;
- Специфична цел А3. Подобряване на оценката на показателите за въздействие по отношение на високите климатични рискове във всеки сектор в края на плановия период;
- Специфична цел А4. Повишаване на информираността и знанията на обществеността по отношение на адаптацията и създаване на положително отношение към ключови мерки, свързани с нея.

Извършена е актуализация единствено на мерките, насочени основно към намаляване на уязвимостта в отделните сектори и ограничаване на негативното въздействие от тях. Мерките са адресирани основно към постигането на третата стратегическа цел „София – адаптивен град“, но имат голяма роля и за постигането на втората стратегическа цел „София – ресурсно ефективен град“.

Разработени са **29 мерки за адаптация**, чието изпълнение следва да доведе до повишаване на общата оценка за адаптационния капацитет на СО. Актуализираните мерки ще подпомогнат внедряването на иновативни, природно-базирани решения за адаптация, насочени към уязвимите групи и елементи от градската среда. Разработените мерки са систематизирани в пет рубрики в зависимост от полето на приложението им:

1. Правно-административна и управленска рамка за политиката относно климата – мерки, свързани със законодателна инициатива и разработване на нормативни документи;

2. Надграждане на институционалния, експертния и финансовия капацитет и на плановата основа за прилагане на мерките – мерки, свързани със създаване на структурни звена, разработване на планови документи, управление на дейностите;
3. Приложни градски изследвания и развойни дейности – мерки, свързани с провеждане на специализирани изследвания, сътрудничество и взаимодействия, реализиране на пилотни проекти;
4. Инвестиции в техническа и зелена инфраструктура, сгради и благоустройство инвестиционни мерки за намеса във физическата среда (градска и извънградска);
5. Изграждане на система за широко обществено включване в прилагането на мерките – мерки, свързани с комуникацията със заинтересованите страни, предоставяне на информация, надграждане на програмите за образование и разработване и провеждане на тематични обучения.

За разлика от дейностите за „смекчаване“ на климатичните промени тези за „адаптацията“ към климатичните промени досега рядко са намирали своето приложение. Затова особено важни се явяват всички мерки, които изграждат основите за устойчивото застъпване на темата в бъдещите политики и в практиката. Това са всички мерки от първите две категории, свързани със създаването на нормативната, институционална и планова основа за изпълнение на дейности, свързани с адаптацията, както и много важните мерки А.2.4, А.3.1, А.3.5 и А.4.5, която е свързана с изграждането на информационна система и наблюдение и анализ на показателите за „адаптация“. Самото осигуряването на данните също е особено важно, а анализите биха били непълни без пълния набор от климатични данни, който може да бъде осигурен чрез изпълнението на мерки А.2.1 и А.3.5. Като основни за устойчивото застъпване на темата в практиката може да се определят и мерките свързани с повишаване на знанията на различни групи по въпросите свързани с климатичните промени – А.3.9 и А.5.2.

В третата категория за застъпени мерки, които допълват аналитичната осигуреност във важни области, които са засегнати от оценените като високи климатичните рискове. Всички проучвания и изследвания са важни и засягат различни теми, поради което е трудно да се определят такива с по-висок приоритет от останалите. Разбира се, не по-малко важни са и мерките в четвърта категория, свързани с подобрения в градската среда за намаляване на негативните въздействия от проявата на неблагоприятни климатични явления. Сред тях като особено важни по отношение на двата най-високи климатични рискове екстремна топлина и интензивни извалявания може да бъдат определени мерките А.3.7, А.3.8 и А.5.4.

V. Очаквани резултати от прилагането на Плана

ПДУЕК предвижда изпълнението на конкретни инвестиционни проекти за намаляване на емисиите на парникови газове, замяна на конвенционална с възобновяема енергия, енергийна ефективност и адаптация към климатичните промени. За всяка мярка са определени необходим бюджет, възможният източник на финансиране, отговорната структура за изпълнение, както и очакваният ефект (където е приложимо) по отношение на спестеното количество енергия, количеството енергия, произведена от възобновяеми източници и спестени емисии CO₂ до 2030 г.

Очакваният общ ефект от изпълнение на актуализираните мерки, предложени в Плана по отношение на намаляването на емисиите на парникови газове, спестяването на потребна енергия и увеличаване на използването на енергия от възобновяеми източници е следният:

- Намаляване на емисиите на парникови газове с 81% до 2030 г. спрямо базовата 2022 г.;
- Намаляване на крайното енергийно потребление с около 1 037 ГВтч/год. до 2030 г. спрямо 2022 г.
- Увеличаване на използването на енергия от възобновяеми източници до 453 ГВтч/год. към 2030 г.

Постигането на поставените високи цели за 2030 г. ще се осъществи благодарение на вече постигнатите резултати към 2025 г. и общия ефект от мерките включени в ПДУЕК, мерките, предвидени във вече приети от СО други секторни планове и програми, които могат да имат принос и за постигане на целите на настоящия план и външните за общината фактори, влияещи за постигането на целите, като например, националните политики.

- Към 2030 г. се планира емисиите на парникови газове от ключови сектори да намалее с 81% спрямо 2018 г.
- Намалението на годишното крайно потребление на енергия през 2030 г. спрямо 2022 г. в следствие само на мерките в ПДУЕК се очаква да бъде 459 ГВтч.
- Очакваното годишно потребление на енергия от ВИ от реализираните мерки в ПДУЕК се очаква да бъде близо 1 ГВтч (с влиянието на останалите фактори в сферата на частния сектор се очаква да достигне 734 ГВтч към 2030 г.).

В управляваните от СО сектори чрез изпълнението на мерките в плана се очаква до 2030 г. да се реализират общи годишни спестявания на потребна енергия в размер на 459 ГВтч, годишното потребление на енергия от ВИ с факторите в частния сектор през 2030 г. да достигне 14 ГВтч, а годишните емисии на парникови газове се очаква да намалее с 165,35 хил. tCO_{2e} спрямо 2022 г.

VI. Финансови и други средства, необходими за изпълнение на Плана

Предложените в Плана дейности са оценени във финансово отношение, определени са отговорните структури и срокове за тяхното изпълнение. Извършена е **индексация** за периода от приемане на ПДУЕК към месеца, за който е наличен индексът на потребителски цени на сайта на Националния статистически институт, най-близък до този за изготвяне на Плана (декември 2021 г. – октомври 2025 г.)

Общата стойност на финансовите средства, необходими за реализиране на ПДУЕК след неговата актуализация, е близо **308 млн. евро** (602 млн. лв.) с ДДС за целия период, което представлява оптимизация от 37% спрямо действащия План. От тази стойност близо **251 млн. евро** (489 млн. лв.) са определени за мерките за **смекчаване** и близо **57 млн. евро** (113 млн. лв.) за мерките за **адаптация** към изменението на климата. От общата сума по линия на смекчаването 176,260 млн. евро (344 млн. лв.) с ДДС са предвидени за изпълнението на ключовите за постигане на целите мерки С.3.1 и С.3.2. свързани с обновяване на жилищни сгради.

Източниците на финансиране включват общинския бюджет, програмите към европейските фондове, включително нови възможности за кандидатстване по иновационни програми като Хоризонт Европа, произтичащи от участието на СО в Мисията, програми на ЕС, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, Европейската инвестиционна банка, Националния доверителен екофонд, Фонда за енергийна ефективност и възобновяеми източници, Социалния фонд за климата, Националния фонд за декарбонизация на България и множество други финансови механизми, включително привличане на частни инвестиции.

VII. Мониторинг и контрол на изпълнението на Плана

В основата на разработването и отчитането на всеки качествен план стои наличието на точни и достоверни данни. Те са необходими както за извършването на анализите, прогнозите и оценките, въз основа на които се определят измерими цели и индикатори за оценка и успех на планираните политики, мерки и дейности. В ПДУЕК са предвидени редица мерки, които да подобрят информационната осигуреност за изготвяне на анализите и отчетите и да осигурят важни данни, които не са налични към момента на изготвяне на плана. Особено важни в този аспект са мерките А.3.1, А.4.1, С.2.3, но подобна насоченост имат и всички мерки в рубрика А3 в частта за „адаптация“, както и мерките С.2.1 и С.2.2, осъществяването на които също би било от голяма полза за по-точната отчетност.

Планът предвижда ежегодно събиране на отчетни данни и извършване на инвентаризации на емисиите на ПГ за 2024 г., 2027 г. и 2030 г., каквото е и изискването на ГСККЕ. В съответствие с резултатите от инвентаризациите ще се извършва периодичен анализ на изпълнението на плана и, ако се налага, ще се предприемат коригиращи действия за постигане на поставените цели.

VIII. Заключение

За да може да се постигнат още по-големи намаления на емисиите на парникови газове в Столична община трябва да се търсят решения най-вече свързани с увеличаване на електрическите автомобили в частния транспорт в комбинация с осъществяването на по-амбициозни национални политики за промяна на електроенергийния микс и значително намаляване на националния емисионен фактор за електрическа енергия; засилване на темпа за дълбоко обновяване на сградния фонд; прилагане на най-високи норми по отношение на енергийните характеристики на новите сгради и още по-голямо ангажиране на промишления сектор за повишаване на енергийната ефективност и производството и използването на енергия от възобновяеми източници.

21.01.2026 г.